

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Агрономічний факультет
Кафедра ботаніки та захисту рослин

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СИСТЕМИ ЗАХИСТУ РОСЛИН

**матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції,
присвяченої 120-річчю від дня народження
видатних учених із захисту рослин –
ентомолога, професора *Чугуніна Я.В.*
та фітопатолога, доцента *Юганової О.М.***

25 травня 2022 року

м. Херсон

УДК 632.93(06)

Сучасні технології та системи захисту рослин: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 120-річчю від дня народження видатних учених із захисту рослин – ентомолога, професора Чугуніна Я.В. та фітопатолога, доцента Юганової О.М., 25 травня 2022 р. Херсон: ХДАЕУ, 2022. 98 с.

*Затверджено на засіданні вченої ради агрономічного факультету ХДАЕУ
протокол № 10 від 20 травня 2022 р.*

Оргкомітет конференції:

Марковська О.Є. – голова оргкомітету, д.с.-г.н., професор, в.о. завідувача кафедри ботаніки та захисту рослин ХДАЕУ.

Дудченко В.В. – член-кореспондент НААН України зі спеціальності «Захист і карантин рослин», д.е.н., к.с.-г.н., професор кафедри ботаніки та захисту рослин ХДАЕУ, директор Інституту рису НААН України.

Піковський М.Й. – д.с.-г.н., доцент кафедри фітопатології Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Макуха О.В. – к.с.-г.н., доцент кафедри ботаніки та захисту рослин ХДАЕУ, координатор конференції.

У матеріалах конференції представлено інноваційні технології захисту рослин та охорони навколишнього середовища, результати наукових досліджень у захисті рослин, висвітлено актуальні питання екологічного моніторингу, охорони біологічного різноманіття агроценозів та екологічної спрямованості захисту рослин. Результати наукового пошуку можуть бути використані для визначення пріоритетних напрямів подальших досліджень, формування нових наукових ідей.

Для здобувачів вищої освіти, викладачів, наукових співробітників, фахівців сільськогосподарських підприємств.

© Колектив авторів, 2022

© Херсонський державний аграрно-економічний університет, 2022

2. Рудська Н.О., Пінчук Н.В., Ватаманюк О.В. R – 83 Лісова ентомологія: навч. посіб. / За ред. Н.О. Рудська: Вінниця: ВНАУ, 2020. 288 с.

3. Скрильник Ю.Є., Зінченко О.В., Кукіна О.М., Соколова І.М. Визначники видів соснових пильщиків, поширених у Київському, Чернігівському Поліссі та Лісостепу України. URL: <https://bit.ly/3pdfZfY>.

УДК 632.931.1:631.582

ФІТОСАНІТАРНА РОЛЬ КОРОТКОРОТАЦІЙНИХ СІВОЗМІН ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК БІОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ РОСЛИН

Урсал В. В., к.с.-г.н., доцент,

Ходос Т. А., асистент

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон

Як відомо, довгоротаційні зерно-трав'яно-просапні сівозміни виправдали себе у великих господарствах свого часу, проте перехід від традиційних технологій землеробства до інтенсивних та власне реформатування аграрного сектору із великих господарств у селянські або фермерські, призвело до змін в структурі посівних площ та застосування сівозмін короткої ротації.

Вже не перший рік фахівці ДУ «Інститут охорони ґрунтів» попереджають що, стан ґрунтів дедалі погіршується. І це зрозуміло, адже в гонитві за високими прибутками (конкурентоздатністю, або високою рентабельністю) почалося збільшення посівних площ економічно вигідними культурами, такими як соя, кукурудза, ріпак озимий, соняшник, але ж з екологічної точки зору їх постійне вирощування призвело до значного погіршення родючості та при цьому спостерігалось значне накопичення шкідників та збудників хвороб в ґрунті.

За даними Мінагропрому динаміка збільшення посівних площ росте в гору, де загальна посівна площа сільськогосподарських угідь під урожай становила в 2019 р. – 27,4 млн. га, відповідно в 2021 р. – 27,7, із них зернові

культури займали в 2019 р.- 14,6 млн. га, в 2021 – 15,6 млн. га, площі посівів соняшнику становили в 2019 р. – 5,9 млн. га. – в 2021 р. – 6,5 млн. га., озимого ріпаку площі збільшились з 0,7 млн. га в 2019 р. до 1,01 га в 2021 р.

Тому останнім часом все більше приділялась увага науковцями саме розробці та вдосконаленні існуючих сівозмін короткої ротації, які повинні відповідати науковим принципам та керуватись законом плодозміни, при дотриманні якої можна досягти високих показників як в фітосанітарному стані посівів так і в покращенні показників родючості ґрунту. Саме тому, з особливою увагою потрібно ставитися до розробки та впровадження сівозмін, які ефективно збагачували ґрунт за допомогою введення в сівозміни сидеральних культур, таких як хрестоцвіті та бобові. Адже вони невибагливі до родючості ґрунту та володіють високою стійкістю до дефіциту вологи, а якщо брати до уваги *Brassica juncea*, то вона володіє стійкістю ще й до низьких температур [1].

Особливу увагу слід звернути на проміжну форму сидерації у вигляді поукісних та пожнивних культур, що обумовлене, в першу чергу, підвищенням надходження органічних речовин із оптимальним якісним складом, який покращує мікробіологічні процеси, які відбуваються в ґрунті та володіє ефектом послаблення явища алелопатичної ґрунтової. Адже сидеральні культури сприяють мобілізації доступних поживних речовин в орному шарі ґрунту.

На думку деяких науковців, найкращою вважається 4-пільна ротація культур, але ж є культури, повернення яких на поле дозволяється лише через 5–7 років, наприклад соняшник або льон. В такому випадку доцільно ділити поле на дві частини на поперемінно висівати ці культури, дотримуючись, звичайно, закону плодозміни, за яким насичення зерновими культурами повинно бути 50%, бобовими – 25% та просапними теж на 25% [2].

Література

1. Юркевич Е.О. Продуктивність олійних культур у сівозмінах з короткою ротацією. *Аграрний вісник Причорномор'я. Збірник наукових праць*. 2005. Вип. 29. С. 105-108.

2. Лебіль Є.М., Цирюлик О.І. Відтворення родючості чорноземів та продуктивність короткоротаційної сівозмін Степу залежно від системи мульчування обробітку ґрунту. *Бюллетень Інституту сільського господарства степової зони НААН України*. 2014. Вип. 6. С. 8-14.

УДК 635.11:632.4

ВИКОРИСТАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ПРОТИ ПЕРЕНОСНИКА ЗБУДНИКА РИЗОМАНІЇ БУРЯКІВ

Соломійчук М. П., к.с.-г.н., заступник директора
Українська науково-дослідна станція карантину рослин
Інституту захисту рослин НААН України, с. Бояни

Піковський М. Й., д.с.-г.н., доцент
Національний університет біоресурсів і
природокористування України, м. Київ

Буряки цукрові в умовах України залишаються єдиною культурою з коренеплодів якої отримують кристалічний цукор. Однак унаслідок ураження рослин збудниками хвороб грибної, бактеріальної та вірусної природи відбувається значне зниження врожаю та погіршення його якості. Однією із найшкідливіших патологій є ризоманія, яку викликає вірус некротичного пожовтіння жилок буряків (ВНПЖБ) – *Beet necrotic yellow vein virus* [3]. Уражені патогеном рослини буряків цукрових, кормових і столових відстають у рості та розвитку, внаслідок чого товарна продуктивність коренеплодів знижується на 50–80 %, абсолютна цукристість – на 5–10 %, вихід цукру – в 1,5–1,8 рази [1].

Аналіз вітчизняних джерел наукової літератури свідчить про недостатність досліджень різних аспектів ризоманії буряків [2]. Водночас методи захисту рослин від хвороби є різноманітними та різні за ефективністю. При цьому одним із екологічно безпечних і перспективних є біологічний.